

Oponentní posudek na disertační práci

Téma práce: Návrh optimální sítě středního školství Pardubického kraje jako aspekt rozvoje regionu

Autorka: Ing. Denisa Chlebounová

Školitel: doc. Ing. Romana Provozníková, Ph.D.

Zhodnocení aktuálnosti tématu a splnění stanoveného cíle

Předložená disertační práce je zpracována v rozsahu 135 stran + 1 příloha. Práce řeší aktuální téma „Návrh optimální sítě středního školství Pardubického kraje jako aspekt rozvoje regionu“. Školství patří v České republice k odvětvím, kterému je v posledních letech přikládán větší význam a to nejen v souvislosti s financováním regionálního školství anebo jeho kvalitou.

Jako hlavní cíl disertační práce si autorka stanovila „*Návrh možných metod a přístupů k realizaci optimalizace středního odborného školství v Pardubickém kraji*“. Hlavní cíl je konkretizován v podobě dvou dílčích cílů. Pro jejich naplnění autorka definovala tři výzkumné otázky. Dosažené výsledky dílčích analýz středního odborného školství ve vazbě na požadavky trhu práce v Pardubickém kraji (kapitola 7.1 a 7.2), výsledky vlastního výzkumu návrhu optimalizace středního školství v Pardubickém kraji s využitím vybraných metod (kapitola 8.1 a 8.2) a kalkulace přínosů a nákladů duálního systému (v kapitole 9.3) demonstrují, že stanovený hlavní cíl i jednotlivé dílčí cíle se autorce podařilo naplnit. Nicméně výhrady mám k formulaci a ověření výzkumných otázek č. 1 a č. 2 na s. 30. Z mého pohledu nebylo nutné verifikovat výzkumnou otázku č. 1, na kterou je předem známá odpověď. Nevhodně formulována je i výzkumná otázka č. 2.

Použitá metodologie

Pro zpracování disertační práce byly použity všeobecné teoretické a vědecké metody – deskripce, analýza, syntéza, komparace. V empirické části práce autorka využila statistické a ekonometrické metody, které jsou blíže popsány v páté kapitole. Jedná se o vícekritériální analýzu variant (metoda váženého součtu) pro hodnocení středních odborných škol podle sedmi zvolených kritérií. Analýzu obalu dat - DEA analýzu (model orientovaný na vstupy BCC-I) pro měření technické efektivnosti středních škol zřizovaných Pardubickým krajem. K ověření výzkumné otázky č. 2 autorka využila základní korelační a regresní analýzu. Ve výsledcích není upřesněn korelační koeficient ani statistické hladiny významnosti.

V souvislosti s použitou metodologií v disertační práci nejsou uvedeny informace o datové základně a statistických databázích (regionálních, národních, evropských, mezinárodních), ani popis zkoumaného vzorku (středních odborných škol) pro empirickou analýzu v Pardubickém kraji.

Postup řešení problému a dosažené výsledky disertační práce

Strukturu disertační práce v podobě 9-ti kapitol považuji za značně diverzifikovanou. Podle názvu jednotlivých kapitol se řešené téma částečně ztrácí. Ze struktury disertační práce není zcela zřejmé, které kapitoly představují typický teoretický základ doplněný přehledem odborné literatury. Z aspektu teoretických přínosů je věnována pozornost jen vybraným tématům jako je efektivnost ve vzdělávání, hlavní aktéři vzdělávací politiky a problematika středního školství v podmínkách České republiky. V první kapitole bych očekávala, že budou zpracovány různé přístupy pro hodnocení efektivnosti ve veřejném sektoru a se zaměřením na vzdělávání. Když pomínu někdy až učebnicový charakter druhé kapitoly (Aktéři vzdělávací politiky ČR), jednu

z nosných kapitol teoretického základu, i vzhledem k názvu práce, měla představovat třetí kapitola věnovaná otázkám středního školství v České republice. V této kapitole je provedeno jen začlenění sekundárního vzdělávání podle mezinárodní klasifikace (ISCED), chybí podrobnější rozpracování řešeného tématu na základě odborné literatury. Naopak oborové zaměření absolventů středních odborných škol v České republice i v evropském kontextu by bylo vhodnější zařadit až do sedmé kapitoly.

Pokud vstupní analýzu pro vlastní výzkum autorky představuje šestá a sedmá kapitola, tak bych v disertační práci očekávala hlubší analytický přístup, středního vzdělávání a uplatnitelnosti absolventů středních odborných škol na trhu práce nejen v podmínkách České republiky, ale i na úrovni krajů ČR. Provedená analýza na národní i regionální úrovni by přispěla ke komplexnosti řešeného tématu a zároveň mohla být podkladem pro další návrhy a doporučení autorky.

Výsledky analýz s využitím statistických a ekonometrických metod jsou prezentovány v osmé a deváté kapitole. Oceňuji využití odpovídající odborné literatury k řešenému tématu, která je často citována až společně s výsledky v osmé a deváté kapitole. Autorka zvolila kritéria pro hodnocení středních odborných škol na základě rešerše přístupů vyspělých zemí. Výsledky vícekritériální analýzy variant středních škol, podle sedmi kritérií a pořadí jejich důležitosti navržená experty, jsou prezentovány v kapitole 8.1. V kapitole 8.2 jsou představeny hlavní výsledky efektivnosti středních odborných škol (s maturitními a učebními obory) v Pardubickém kraji s využitím metody DEA. Na základě výsledků efektivnosti středních škol nejsou navržena konkrétní doporučení pro nejméně efektivní střední odborné školy s maturitními a učebními obory. Proto předpokládám, že se k možným návrhům a doporučením vyjádří autorka v rámci obhajoby.

Výsledky v kapitole 9.1 a 9.2 mají převážně deskriptivní charakter, nicméně za přínos autorky lze považovat výsledky odhadu a kalkulace přínosů a nákladů duálního systému vzdělávání pro hypotetický průmyslový podnik v Pardubickém kraji v kapitole 9.3 s. 113 - 117. Autorka vychází z praxe a zkušeností jiných zemí, zejména Slovenska. Z návrhu kalkulace duálního systému pro průmyslový podnik v ČR resp. Pardubickém kraji ale nevyplývá, zda bylo pro výpočet zohledněno odvětvové nebo oborové zaměření podniku a kritérium jeho velikosti.

Přínos pro praxi a další rozvoj vědního oboru

Podrobnější představení návrhu duálního systému odborného vzdělávání a jeho případné využití může být přínosem pro vybrané střední odborné školy i podniky v Pardubickém kraji. Výsledky provedených analýz pro optimalizace středního odborného školství by mohly být v modifikované podobě publikovány, aby se s nimi seznámila i odborná veřejnost. Autorka na základě výsledků svého výzkumu nastínila témata pro další zkoumání. Řešené téma disertační práce, ve vazbě na studovaný obor, může sloužit jako výchozí podklad pro zadávání a zpracování závěrečných prací.

Formální úprava disertační práce a jazyková úroveň

Pro zpracování disertační práce autorka využila dostatečné množství pramenné literatury (celkem 129 titulů), všechny použité zdroje jsou citovány v textu dle stanovené normy. K formální úpravě disertační práce mám některé připomínky. U obrázků č. 7 - 10, č. 12 - 15 a č. 17 - 18 chybí popis svislých nebo vodorovných os. Velké tabulky, jako je tabulka č. 12 a č. 13 na s. 88-89 výsledky DEA analýzy, měly být zahrnuty do příloh. Málo přehledné jsou výsledky korelační a regresní analýzy na s. 91, chybí podrobnější informace k těmto výsledkům v tabulce nebo korelační matici. Jazyková úroveň a vyjadřování autorky je odpovídající.

Otázky do diskuse:

- 1) Které z dalších metod považujete za vhodné pro hodnocení efektivnosti středních škol ve veřejném sektoru?
- 2) Můžete upřesnit, na základě výsledků v kapitole 8.2, co navrhuje pro nejméně efektivní střední odborné školy v Pardubickém kraji?
- 3) Jak hodnotíte současnou síť středních odborných škol v Pardubickém kraji a ve kterých oborech spatřujete hlavní přínos pro zavedení duálního systému vzdělávání?

Celkové zhodnocení disertační práce

Předložená disertační práce Ing. Denisy Chlebounové, i přes výše uvedené připomínky, splňuje požadavky standardně kladené na tento typ práce. Disertační práci **doporučuji k obhajobě** a po úspěšném obhájení navrhuji udělit akademický titul „doktor“ Ph.D.

doc. Ing. **Renata** Halásková, Ph.D.
Ostravská univerzita v Ostravě

V Ostravě dne 19. 6. 2020